॥ द्वितिनिघंटोप्रारंभः॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ वेदपुरुषाय नमः ॥ हरिः ॐ ॥ गौः ।
ग्मा । ज्मा । क्ष्मा । क्षा । क्षमा । क्षोणी । क्षितिः । अवनिः । उर्वी । पृथ्वी । मही । रिपः । अ
दितिः । इळा । निर्ऋतिः । भूः । भूमिः । पूषा । गातुः । गोत्रेत्येकविंशतिः पृथिवीना
मधेयानि ॥ १ ॥ हेम । चंद्रं । रुक्मं । अयः । हिरण्यं । पेशः । कृशनं । लोहं । कनकं । कांचनं ।
भर्म । अमृतं । मरुत् । दत्रं । जातरूपमिति पंचदश हिरण्यनामानि ॥ २ ॥ अंबरं । वि
यत् । व्योम । बर्हिः । धन्व । अंतरिक्षं । आकाशं । आपः । पृथिवी । भूः । स्वयंभूः । अ
ध्वा । पुष्करं । सगरः । समुद्रः । अध्वरमिति षोडशांतरिक्षनामानि ॥ ३ ॥ स्वः ।
पृश्निः । नाकः । गौः । विष्टप् । नभ इति षट् साधारणानि ॥ ४ ॥ खेदयः । किरणाः ।
गावः । रश्मयः । अभीशवः । दीधितयः । गभस्तयः । वनं । उस्राः । वसवः । मरीचि

॥निघंटु॥ पाः।मयूखाः।सप्त ऋषयः।साध्याः।सुपर्णा इति पंचदश रश्मिनामानि॥५॥
॥३॥ आताः।आशाः।उपराः।आष्ठाः।काष्ठाः।व्योम।ककुभः।हरित इत्यष्टौ दिङ्नामा
नि॥६॥ श्यावी।क्षपा।शर्वरी।अक्तुः।ऊर्म्या।राम्या।यम्या।नम्या।दोषा।नक्ता।
तमः।रजः।असिक्नी।पयस्वती।तमस्वती।घृताची।शिरिणा।मोकी।शोकी।
ऊधः।पयः।हिमा।वस्वी इति त्रयोविंशती रात्रिनामानि॥७॥ ॥विभावरी।सून
री।भास्वती।ओदती।चित्रामघा।अर्जुनी।वाजिनी।वाजिनीवती।सुम्नावरी।अ
हना।द्योतना।श्वेत्या।अरुषी।सूनृता।सूनृतावती।सूनृतावरीति षोडशोषोना ॥राम॥
मानि॥८॥ ॥वस्तोः।द्युः।भानुः।वासरं।स्वसराणि।घ्रंसः।घर्मः।घृणः।दिनं।
दिवा।दिवेदिवे।द्यविद्यवीति द्वादशाहर्नामानि॥९॥ अद्रिः।ग्रावा।गोत्रः।बलः। ॥१॥

अश्नः।पुरुभोजाः।वलिशानः।अश्मा।पर्वतः।गिरिः।व्रजः।चरुः।वराहः।शंबरः।
रौहिणः।रैवतः।फलिगः।उपरः।उपलः।चमसः।अहिः।अभ्रं।बलाहकः।मेघः।द
तिः।ओदनः।वृषंधिः।वृत्रः।असुरः।कोश इति त्रिंशन्मेघनामानि॥१०॥
श्लोकः।धारा।इळा।गौः।गौरी।गांधर्वी।गभीरा।गंभीरा।मंद्रा।मंद्राजनी।वा
शी।वाणी।वाणीची।वाणः।पविः।भारती।धमनिः।नाळीः।मेळिः।मेना।सूर्या।
सरस्वती।निवित्।स्वाहा।वग्नुः।उपब्दिः।मायुः।काकुत्।जिह्वा।घोषः।स्वरः।श
ब्दः।स्वनः।ऋक्।होत्रा।गीः।गाथा।गणः।धेना।ग्नाः।विपा।नना।कशा।धिषणा।
नौः।अक्षरं।मही।अदितिः।शची।वाक्।अनुष्टुप्।धेनुः।वल्गुः।गल्दा।सरः।सु
पर्णी।बेकुरेति सप्तपंचाशद्वाङ्नामानि॥११॥ ॥अर्णः।क्षोदः।क्षद्म।नभः।

॥निघंटु॥ ॥२॥

अंभः। कबंधं। सलिलं। वाः। वनं। घृतं। मधु। पुरीषं। पिप्पलं। क्षीरं। विषं। रेतः। कशः। जन्म। बृ
बूकं। बुसं। तुग्र्या। बुर्बुरं। सुक्षेम। धरुणं। सुरा। अररिंदानि। ध्वस्मन्वत्। जामि। आ
युधानि। क्षपः। अहिः। अक्षरं। स्रोतः। तृप्तिः। रसः। उदकं। पयः। सरः। भेषजं। सहः।
शवः। यहः। ओजः। सुखं। क्षत्रं। आवयाः। शुभं। यादुः। भूतं। भुवनं। भविष्यत्।
आपः। महत्। व्योम। यशः। महः। सर्णीकं। स्वृतीकं। सतीनं। गहनं। गभीरं। गंभ
रं। ईं। अन्नं। हविः। सद्म। सदनं। ऋतं। योनिः। ऋतस्य योनिः। सत्यं। नीरं। रयिः।
सत्। पूर्णं। सर्वं। अक्षितं। बर्हिः। नाम। सर्पिः। अपः। पवित्रं। अमृतं। इंदुः। हेम।
स्वः। सर्गाः। शंबरं। अभ्वं। वपुः। अंबु। तोयं। तूयं। कृपीटं। शुक्रं। तेजः। स्वधा। वा ॥राम॥
रि। जलं। जलाषं। इदमित्येकशतमुदकनामानि॥१२॥ ॥अवनयः। यव्याः। ॥२॥

खाः। सीराः। स्रोत्याः। एन्यः। धुनयः। रुजानाः। वक्षणाः। खादोऽअर्णाः। रोधचक्राः। हरितः। स
रितः। अग्रुवः। नभन्वः। वध्वः। हिरण्यवर्णाः। रोहितः। सस्रुतः। अर्णाः। सिंधवः। कुल्याः।
वर्यः। उर्व्यः। इरावत्यः। पार्वत्यः। स्रवंत्यः। ऊर्जस्वत्यः। पयस्वत्यः। तरस्वत्यः। सरस्वत्यः। ह
रस्वत्यः। रोधस्वत्यः। भास्वत्यः। अजिराः। मातरः। नद्यः। इति सप्तत्रिंशन्नदीनामा
नि॥१३॥ ॥अत्यः। हयः। अर्वा। वाजी। सप्तिः। वह्निः। दधिक्राः। दधिक्रावा। एतग्वः।
एतशः। पैद्वः। दौर्गहः। औच्चैःश्रवसः। तार्क्ष्यः। आशुः। ब्रध्नः। अरुषः। मांश्चत्वः। अव्य
थयः। श्येनासः। सुपर्णाः। पतंगाः। नरः। ह्रार्याणाः। हंसासः। अश्वाः। इति षड्विंश
तिरश्वनामानि॥१४॥ ॥हरी इंद्रस्य। रोहितोग्नेः। हरित आदित्यस्य। रासभा
वश्विनोः। अजाः पूष्णः। पृषत्यो मरुतां। अरुण्यो गाव उषसः। श्यावाः सवितुः। वि

॥ नि॰ ट॰ १ ॥ स्वरूपा बृहस्पतेः । नियुतो वायोरिति दशादिष्टोपयोजनानि ॥ १५ ॥ ॥ भ्राजते । भ्रा
॥ २ ॥ शते । भ्यासयति । दीदयति । शोचति । मंदते । भंदते । रोचते । ज्योतते । द्युमदित्येकादश ज्व
लतिकर्माणः ॥ १६ ॥ जमत् । कल्मलीकिनं । जंजणाभवन् । मल्मलाभवन् । अर्चिः ।
शोचिः । तपः । तेजः । हरः । हृणिः । शृंगाणि शृंगाणीत्येकादश ज्वलतो नामधेयानि ॥ १७ ॥
॥ इति निघंटौ प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ गौर्दिमां बरं स्वदुःखेदयआताश्यावी विभावरी वस्तो
रद्धिः श्लोकोर्णा वनयो योहरी ऽ इंद्रस्य प्राजते जमरितिसप्तदश ॥ हारिः ऽ उषम ॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्ञानानंदस्वच ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ १ ॥ ६९ ॥ ६९ ॥ ॥ राम ॥
निघंटो प्रथमाध्यायस्य पदसंख्या ॥ ४२५ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ २ ॥
६९ ॥ ६९ ॥ ६९ ॥ ६९ ॥ ६९ ॥ ६९ ॥

ओ३म् ॥ अपः । अप्नः । दंसः । वेषः । वेपः । विष्ट्वी । व्रतं । कर्वरं । करूणं । शक्म । क्रतुः । क
रणानि । करांसि । करिक्रत् । करंती । चक्रत् । कर्तोः । कर्तवै । कृत्वी । धीः । शची ।
शमी । शिमी । शक्तिः । शिल्पमिति षड्विंशतिः कर्मनामानि ॥ १ ॥ ॥ तुक् । तोकं । तनयं ।
तोक्म । तक्म । शेषः । अप्नः । जाः । अपत्यं । यहुः । सूनुः । नपात् । प्रजा । बीजमिति पंचदश अप
त्यनामानि ॥ २ ॥ ॥ मनुष्याः । नरः । धवाः । विशः । क्षितयः । चर्षणयः । नहुषः । हरयः । मर्याः जंतवः ।
॥ मर्त्याः । व्राताः । तुर्वशः । द्रुह्यवः । आयवः । यदवः । अनवः । पूरवः । जगतः । तस्थुषः । पं मर्ताः ।
चजनाः । विवस्वतः । पृतनाः इति पंचविंशतिर्मनुष्यनामानि ॥ ३ ॥ ॥ आयती । च्य
वाना । अभीशू । अप्नवाना । विनंगृसौ । गभस्ती । करस्नौ । बाहू । भुरिजौ । क्षिपस्ती ।
शाकरी । भरित्रे इति द्वादश बाहुनामानि ॥ ४ ॥ ॥ अग्रुवः । अण्व्यः । क्षिपः । विशः ।

॥निघंट०२॥ शर्य्याः। रशनाः। धीतयः। अथर्य्यः। विपः। कक्ष्याः। अवनयः। हरितः। स्वसारः। जामयः। सना
॥४॥ भयः। योक्त्राणि। योजनानि। धुरः। शाखाः। अभीशवः। दीधितयः। गभस्तयः इति द्वाविं
शतिरंगुलिनामानि॥५॥ ॥वश्मि। उश्मसि। वेति। वेनति। वेसति। वांछति। वष्टि। व
नोति। जुषते। हर्यति। आचके। उशिक्। मन्यते। छंत्सत्। चाकनत्। चकमानः। कन
ति। कानिषदित्यष्टादश कांतिकर्माणः॥६॥ ॥अंधः। वाजः। पयः। प्रवः। पृक्षः। पितुः।
सुतः। सिनं। अवः। क्षु। धासिः। इरा। इळा। इषं। ऊर्क्। रसः। स्वधा। अर्कः। क्षद्म। नेमः।
ससं। नमः। आयुः। सूनृता। ब्रह्म। वर्चः। कीलालं। यशः इत्यष्टाविंशतिरन्ननामानि॥ ॥राम॥
॥७॥ ॥आवयति। भवति। बभस्ति। वेति। वेवेष्टि। अविष्यन्। बप्सति। भसथः। ब ॥४॥
ब्धां। ह्वरतीति दशात्तिकर्माणः॥८॥ ॥ओजः। पाजः। शवः। तवः। तरः। त्वक्षः।

शर्धः। बाधः। नृम्णं। तविषी। शुष्मं। शुष्णं। दक्षः। वीळु। च्यौत्नं। शूषं। सहः। यहः। वधः। व
र्गः। वृजनं। वृक्। मज्मना। पौंस्यानि। धर्णसिः। द्रविणं। स्यंद्रासः। शंबरमित्यष्टावि
शतिर्बलनामानि॥९॥ ॥मघं। रेक्णः। रिक्थं। वेदः। वरिवः। श्वात्रं। रत्नं। रयिः। क्षत्रं। भ
गः। मीळ्हं। गयः। द्युम्नं। इंद्रियं। वसु। रायः। राधः। भोजनं। तना। नृम्णं। बंधुः। मेधा। य
शः। ब्रह्म। द्रविणं। वृत्रं। ऋतं इत्यष्टाविंशतिर्धननामानि॥१०॥ ॥अघ्न्या। उस्रि उस्रा।५
या। अही। मही। अदितिः। इळा। जगती। शक्वरीति नव गोनामानि॥११॥ ॥
रेळते। हेळते। भामते। हृणीयते। घ्रीणाति। त्वेषति। दोधति। वनुष्यति। कंपते।
॥४॥ मो। जनत् इति दश क्रुध्यतिकर्माणः॥१२॥ ॥हेळः। हरः। हृणिः। त्यजः। भामः। एळः।
ह्वरः। तपुषी। जूर्णिः। मन्युः। व्यथिरित्येकादश क्रोधनामानि॥१३॥ ॥वर्तते।

॥निघं०२॥
॥५॥

अयते। लोटते। लोठते। स्यंदते। कसति। सर्पति। स्यमति। स्रवति। स्रंसते। अवति।
श्चोतति। ध्वंसति। वेनति। मार्ष्टि। भुरण्यति। शवति। कालयति। पेलयति। कंडति।
पिस्यति। विस्यति। मिस्यति। प्रवते। प्लवते। च्यवते। कवते। गवते। नवते। क्षोदति।
नक्षति। सक्षति। म्यक्षति। सचति। ऋच्छति। तुरीयति। चतति। अतति। गाति।
दूयक्षति। सश्चति। सरति। रंहति। यतते। भ्रमति। ध्रजति। रजति। लजति। सियति।
धमति। मिनाति। ऋण्वति। ऋणोति। स्वरति। सिसर्ति। वेविष्टि। योषिष्टि। रिपाति। रीयते। रेजति। दध्यति। दघ्नोति। युध्यति। धन्वति। अरुषति। आर्यति। डीयते। तकति। दीयति। दूषति। फणति। हनति। अर्दति। मर्दति। सस्रते। नसते। हर्यति। इयर्ति। ईर्ते। ईंखते। जयति। श्वात्रति। गंति। आगनीगंति। जंगंति। जिन्वति। ॥राम॥ ॥७॥
जसति। गमति। प्राति। ध्राति। भ्रयति। वहते। रथर्यति। जेहते। श्रकति। लुंपति।
प्साति। वाति। याति। दूषति। द्राति। द्रूकति। एजति। जमति। अवति। वंचति। अनिति। पवते। हंति। सिषक्ति। अगन्। अजगन्। जिगाति। पतति। इन्वति। भ्रमति।
द्रवति। वेति। इयर्ता। एति। जगायात्॥ अष्टाविंशं शतं गतिकर्माणः
॥१४॥ ॥तुम्रम्। तुवत्। क्षिप्रं। जीराः। तूर्णिः। भूर्णिः। मूघनासः। शीभं। तृषु। तूर्णं। तू-
र्णिः। अजिरं। भुरण्युः। शु। आशु। प्राशु। तूतुजिः। तूतुजानः। तुज्यमानासः। अजाः।
साचीवित्। द्युगत्। ताजत्। तरणिः। वातरंहाः। इति षड्विंशतिः क्षिप्रनामानि
॥१५॥ ॥तडित्। आसात्। अंबरं। तुर्वशे। अस्तमीके। आके। उपाके। अर्वाके।
अंतमानां। अवमे। उपमे। इत्येकादशांतिकनामानि॥१६॥ ॥रणः। विवाक्। वि

॥नि॰ ८०॥ ॥८॥

खादः। नदनुः। भरे। आक्रंदे। आहवे। आजौ। पृतनाज्यं। अभीके। समीके। ममसत्यं।
नेमधिता। संकाः। समितिः। समनं। मीळ्हे। पृतनाः। स्पृधः। मृधः। पृत्सु। समत्सु। समर्ये।
समरणे। समोहे। समिथे। संख्ये। संगे। संयुगे। संगथे। संगमे। वृत्रतूर्ये। पृक्षे। आ
णौ। शूरसातौ। वाजसातौ। समनीके। खले। खजे। पौंस्ये। महाधने। वाजे। अज्मे। सद्म।
संयत्। संवत् इति षट्चत्वारिंशत् संग्रामनामानि॥१७॥ ॥इन्वति। नक्षति। आक्षाणः।
आनट्। आष्ट। आपानः। अशत्। नशत्। आनशे। अश्नुत इति दश व्याप्तिकर्माणः॥१८॥
दभ्नोति। श्नथयति। ध्वरति। धूर्वति। वृणक्ति। वृश्चति। कृण्वति। कृंतति। श्वसिति। नभते।
अर्दयति। स्तृणाति। स्नेहयति। यातयति। स्फुरति। स्फुलति। निवर्पंतु। अवतिरति। विध्य ॥राम॥
तः। आतिरत्। तळित्। आखंडल। दृणाति। रम्णाति। शृणोति। शम्नाति। तृणेढि। ताळ्हि। ॥२॥

नितोशते। निवर्हयति। मिनाति। मिनोति। धमतीति त्रयस्त्रिंशद्वधकर्माणः॥१९॥
दिद्युत्। नेमिः। हेतिः। नमः। पविः। सृकः। वृकः। वधः। वज्रः। अर्कः। कुत्सः। कुलिशः। तुंजः।
तिग्मः। मेनिः। स्वधितिः। सायकः। परशुरित्यष्टादश वज्रनामानि॥२०॥ ॥इरज्यति। पत्यते।
क्षयति। राजतीति चत्वार ऐश्वर्यकर्माणः॥२१॥ ॥राष्ट्री। अर्यः। नियुत्वान्। इन इति चत्वारीश्वरनामानि॥२२॥ ॥ ८
अपः कृष्णा आयस्य ५ गृभ्णात् अ प्र आवर्युत्सा जोमघमघ्यारं
त्रेद्धे क्रोवर्तते नु तक्षि द्रणाइन्वति दभ्नोति द्विद्युदिरज्यति राष्ट्री द्वाविंशतिः॥ ॥इति नि
घंटौ द्वितीयोध्यायः॥२॥ ॥निघंटौ द्वितीयोध्यायस्य पदसंख्या॥५१६॥ ॥
हरिः ॐ॥ उरु। तुवि। पुरु। भूरि। शश्वत्। विश्वं। परीणसा। व्यानशिः। शतं। सहस्रं।
सलिलं। कुविदिति द्वादश बहुनामानि॥१॥ ॥ऋहत्। ह्रस्वः। प्रतिष्ठा। कृधु। वम्रकः। दभ्रं।

॥निघंट ३॥ ॥७॥

अर्भकः। क्षुल्लकः। अल्पमित्येकादश ह्रस्वनामानि॥२॥ ॥महत्। ब्रध्नः। ऋष्वः। बृहत।
उक्षितः। तवसः। तविषः। महिषः। अभ्वः। ऋभुक्षाः। विहायाः। यह्वः। ववक्षिथ। विवक्षसे। अं
भृणः। माहिनः। गभीरः। ककुहः। रभसः। व्राधन्। विरप्शी। अद्भुतं। वहिष्ठः। बर्हिषदिति
पंचविंशतिर्महन्नामानि॥३॥ ॥गयः। कृदरः। गर्तः। हर्म्यं। अस्तं। पस्त्यं। दुरोणे। नीळे।
दुर्याः। स्वसराणि। अमा। दमे। कृत्तिः। योनिः। सद्म। शरणं। वरूथं। छर्दिः। छदिः। छाया।
शर्म। अज्मेति द्वाविंशतिर्गृहनामानि॥४॥ ॥इरज्यति। विधेम। सपर्यति। नमस्यति।
दुवस्यति। ऋध्नोति। ऋणद्धि। ऋच्छति। सपति। विवासतीति दश परिचरणकर्माणः॥५॥
शिवातं। शतरा। शातपंता। शिल्गुः। स्यूमकं। शेवृधं। मयः। सुग्म्यं। सुदिनं। शूषं। शुनं। ॥राम॥
शग्मं। भेषजं। जलाषं। स्योनं। सुम्नं। शेवं। शिवं। शंकमिति विंशतिः सुखनामानि॥६॥ ६॥

अनेद्यः। अनवद्यः।
निर्णिक्। वव्रिः। वर्पः। वपुः। अमतिः। अप्सः। प्सु। अप्नः। पिष्टं। पेशः। कृशनं। मरु
त। अर्जुनं। ताम्रं। अरुषं। शिल्पमिति षोडश रूपनामानि॥७॥ ॥अरेपा।
अनेमा। अनभिशस्यः। उक्थ्यः। सुनीथः। पाकः। वामः। वयुनमिति दश प्रशस्य
नामानि॥८॥ ॥केतुः। केतः। चेतः। चित्तं। क्रतुः। असुः। धीः। शची। माया। वयु
नं। अभिख्येत्येकादश प्रज्ञानामानि॥९॥ ॥बट्। श्रत्। सत्रा। अद्धा। इत्था।
ऋतमिति षट् सत्यनामानि॥१०॥ ॥चिकयत्। चाकनत्। अचष्ट। चष्टे। वि
चष्टे। विचर्षणिः। विश्वचर्षणिः। अवचाकशदित्यष्टौ पश्यतिकर्माणः॥११॥
हिकं। नुकं। सुकं। आहिकं। आकीं। नकिः। माकिः। नकीं। आकृतमिति नवोत्तरा
णि पदानि सर्वपदसमाम्नानाय॥१२॥ ॥इदमिव। इदं यथा। अग्निर्न ये। चतु

॥ निघं० ३ ॥ रश्चिद्ददमानात्। ब्राह्मणा व्रतचारिणः। वृक्षस्य नु ते पुरुहूत वयाः। जार आ भगं। मे
॥ ८ ॥ षो भूतो ऽभि यन्नयः। तद्रूपः। तद्वर्णः। तथेत्युपमाः ॥१३॥ ॥ अर्चति। गायति। रे
भति। स्तोभति। गूर्द्धयति। गृणाति। जरते। ह्वयते। नदति। पृच्छति। रिहति। धमति।
कृपायति। कृपण्यति। पनस्यति। पनायते। वल्गूयति। मंदते। भंदते। छंदति। छद
यते। शशमानः। रंजयति। रजयति। शंसति। स्तौति। यौति। रौति। नौति। भनति।
पणायति। पणते। सपति। पपृक्षाः। वेधयति। वाजयति। पूजयति। मन्यते। म
दति। रसति। स्वरति। वेनति। मंद्रयते। जल्पतीति चतुश्चत्वारिंशदर्चतिकर्माणः ॥
॥१४॥ ॥ विप्रः। विग्रः। गृत्सः। धीरः। वेनः। वेधाः। कण्वः। ऋभुः। नवेदाः। कविः। ॥ रामः ॥
मनीषी। मंधाता। विधाता। विपः। मनश्चित्। विपश्चित्। विपन्यवः। आकेनिपः। ॥ ५ ॥

कीस्तासः। अद्धातयः। मतयः। मतुथाः। वाघत इति चतुर्विंशतिर्मेधाविनामानि ॥१५॥
रेभः। जरिता। कारुः। नदः। स्तामुः। कीरिः। गौः। सूरिः। नादः। छंदः। स्तुप्। रुद्रः। कृ
पण्युरिति त्रयोदश स्तोतृनामानि ॥१६॥ ॥ यज्ञः। वेनः। अध्वरः। मे
धः। विदथः। नार्यः। सवनं। होत्रा। इष्टिः। देवताता। मखः। विष्णुः। इंदुः। प्रजापतिः। घर्म इति पं
चदश यज्ञनामानि ॥१७॥ भरताः। कुरवः। वाघतः। वृक्तबर्हिषः। यतस्रुचः। मरुतः। सबा
धः। देवयव इत्यष्टावृत्विङ्नामानि ॥१८॥ ईमहे। यामि। मन्महे। दद्धि। शग्धि। पूर्द्धि। मि
मिड्ढि। मिमीहि। रिरिड्ढि। रिरीहि। पीपरत्। यंतारः। यंधि। इषुध्यति। मदेमहि। मनाम
हे। मायत इति सप्तदश याच्ञाकर्माणः ॥१९॥ ॥ दाति। दाशति। दासति। राति। रासति।
पृणक्षि। पृणाति। शिक्षति। तुंजति। मंहत इति दश दानकर्माणः ॥२०॥ ॥ परिक्षव।

नि॰२३
१

पवस्व। अभ्यर्ष। आशिषइतिचत्वारोध्येषणाकर्माणः॥२९॥ स्वपिति। सस्ती। ति द्वे स्वपि
तिकर्माणी॥२२॥ ॥ कूपः। कातुः। कुर्तः। वव्रः। काटः। खातः। अवतः। क्रिविः। सूदः।
उत्सः। ऋश्यदात्। कारोतरात्। कुशयः। केवट इति चतुर्दश कूपनामानि॥२३॥
तृपुः। तक्वा। रिक्वा। रिपुः। रिका। रिहायाः। तायुः। तस्करः। वनर्गुः। हुरश्चित। मु
षीवान्। मलिम्लुचः। अघशंसः। वृकइति चतुर्दश स्तेननामानि॥२४॥ ॥
निण्यं। सस्वः। सनुतः। हिरुक्। प्रतीच्यं। अपीच्यमिति षण्निर्णीतान्तर्हितना
मधेयानि॥२५॥ आके। पराके। पराचैः। आरे। परावत इति पंच दूरनामानि॥ राम
२६॥ प्रत्नं। प्रदिवः। प्रवयाः। सनेमि। पूर्व्यं। अह्नाय इति षट् पुराणनामानि॥२७ ॥३
॥ नवं। नूत्नं। नूतनं। नव्यं। इदा। इदानीमिति षण्णवनामानि॥२८॥ म्रक्षिके॥

अभीके। दभ्रं। अर्भकं। तिरः। सतः। त्वः। नेमः। ऋक्षाः। स्तृभिः। वम्रीभिः। उपजिह्विका।
उर्दरं। सूदरं। रंभः। पिनाकं। मेना। ग्नाः। शेपः। वैतसः। अथर्या। एना। सिप्रतुः। सचते। अ
सं तीरे जत इति षड्विंशतिर्द्विश उत्तराणि नामानि॥२९॥ ॥ स्वधे। पुरन्धी। धिषणे।
रोदसी। क्षोणी। अम्भसी। नभसी। रजसी। सदसी। सद्मनी। घृतवती। बहुले। गभीरे।
गम्भीरे। गभीरे। ओण्यौ। चम्वौ। पार्थ्वी। मही। उर्वी। पृथ्वी। अदिती। अह्नी। दूरेऽअं अह्नो॥५
ते। अपारेऽ। अपारेऽ इति चतुर्विंशतिर्द्यावापृथिव्योर्नामधेयानि॥३०॥ ॥ तुहै
द् न्वाह। दृष्म। दूतुर्व्यासि। पिनातो निर्जेगन्त्वन्। माकेतु। वेदः। चिकित्वद्यः। कमिद। मिवा। चर्तिवावे
प्रेरिक्षाय। डोमेर। ताइमेद्धं। दाति। परिरू। वृक्षपति। रूपरूक्षपानि। पयमाके। पृथुलनवप्र
पित्वे। स्वपितिशाय। इति निघंटौ तृतीयोध्यायः॥ ॥३॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥

८०
७१-५३

नि॰ ८४ हरिः ॐ ॥ श्री ॥ जहा । निधा । शिताम । मेहना । दमूनाः । मूषः । इषिरेण । कुरुतन । जठरे । ति
१० तउ । शिप्रे । मध्या । मंदू । ईर्मांतासः । कायमानः । लोधं । शीरं । विद्रधे । दुपदे । तुग्वनि । नंसं
ते । न्यसतः । श्रीः । दनः । सः । अद्मसत् । दृप्मिणः । वाहः । पारितक्म्या । सुविते । दयते । नू
चित् । नूच । दावने । अकूपारस्य । शिशीते । सुतुकः । सुप्रायणाः । अग्रा । युवः । च्यवनः ।
रजः । हरः । जुहुरे । व्यंतः । क्राणाः । वाशी ॥ विष्णुनः । जामिः । पिता । शेवः । अदितिः ।
एरिरे । जसुरिः । जरते । मंदिने । गोः । गातुः । दंसयः । तूताव । चयसे । वियुते । ऋधक् ।
अस्याः । अस्य । इति द्विषष्टिः पदानि ॥१॥ ॥ सस्निं । वाहिष्ठः । दूतः । वावशानः । वार्यं ।
अंधः । असश्चंती । वनुष्यति । तरुष्यति । भंदनाः । आहनसः । मदः । सोमः । अस्याः । श्वा राम
त्रं । ऊतिः । हासमाने । पद्भिः । सस्वः । द्विता । व्राः । वराहः । स्वसराणि । शर्याः । अर्कः । प ४